

OCHRANA PÁCHNÍKA HNĚDÉHO (OSMODERMA BARNABITA) V CHKO POODŘÍ

Kočárek, Petr ⁽¹⁾, Klemensová, Marcela ⁽²⁾, Aubrechtová, Tereza ⁽¹⁾, Kaláb, Oto ⁽¹⁾,
⁽¹⁾ Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta; ⁽²⁾ Arnika – Centrum pro podporu občanů

PÁCHNÍK HNĚDÝ V POODŘÍ

CHKO a EVL Poodří je nejvýznamnějším územím výskytu páchníka hnědého v Moravskoslezském kraji. Stejně jako na většině lokalit v ČR, je stav populací nepříznivý s předpokladem dalšího zhoršování. Populace jsou vzájemně izolované a z důvodu úbytku vhodných dutých dřevin se dále rozpadají na menší izolované populace.

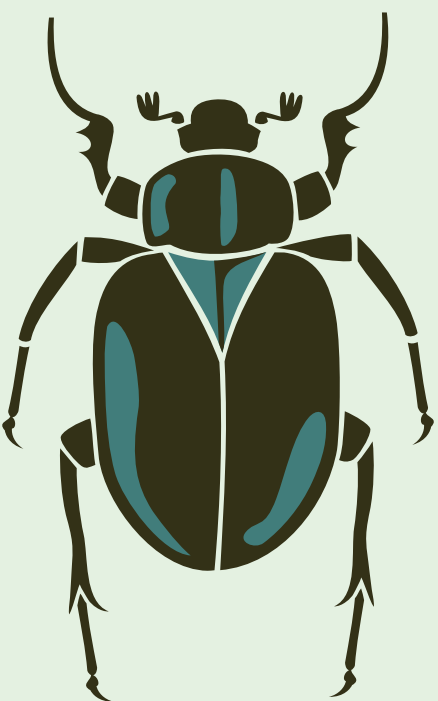
V rámci provedeného průzkumu bylo na území CHKO a EVL Poodří zaznamenáno celkově 1267 stromů potenciálně vhodných pro vývoj páchníka hnědého a ve 119 stromech se vývoj páchníka podařilo prokázat. V Poodří je výskyt páchníka koncentrován do oblastí se soliterně rostoucími starými vrby na loukách a pastvinách, kolem drobných vodotečí, mrtvých ramen a tůní, přičemž naprostá většina nálezů pochází z neudržovaných hlavatých vrb s rozpadajícím se kmenem. Výskyt páchníka byl prokázán nejčastěji ve vrbách (111 stromů; 93,3%) a pouze ojediněle v lípách srdčitých, dubech letních a olších lepkavých. Na základě průzkumu bylo zjištěno, že jednotlivé oblasti výskytu páchníka hnědého v Poodří jsou od sebe izolované z důvodu absence vhodných stromů pro jeho výskyt (viz mapka vpravo).

ZÁCHRANNÝ MANAGEMENT

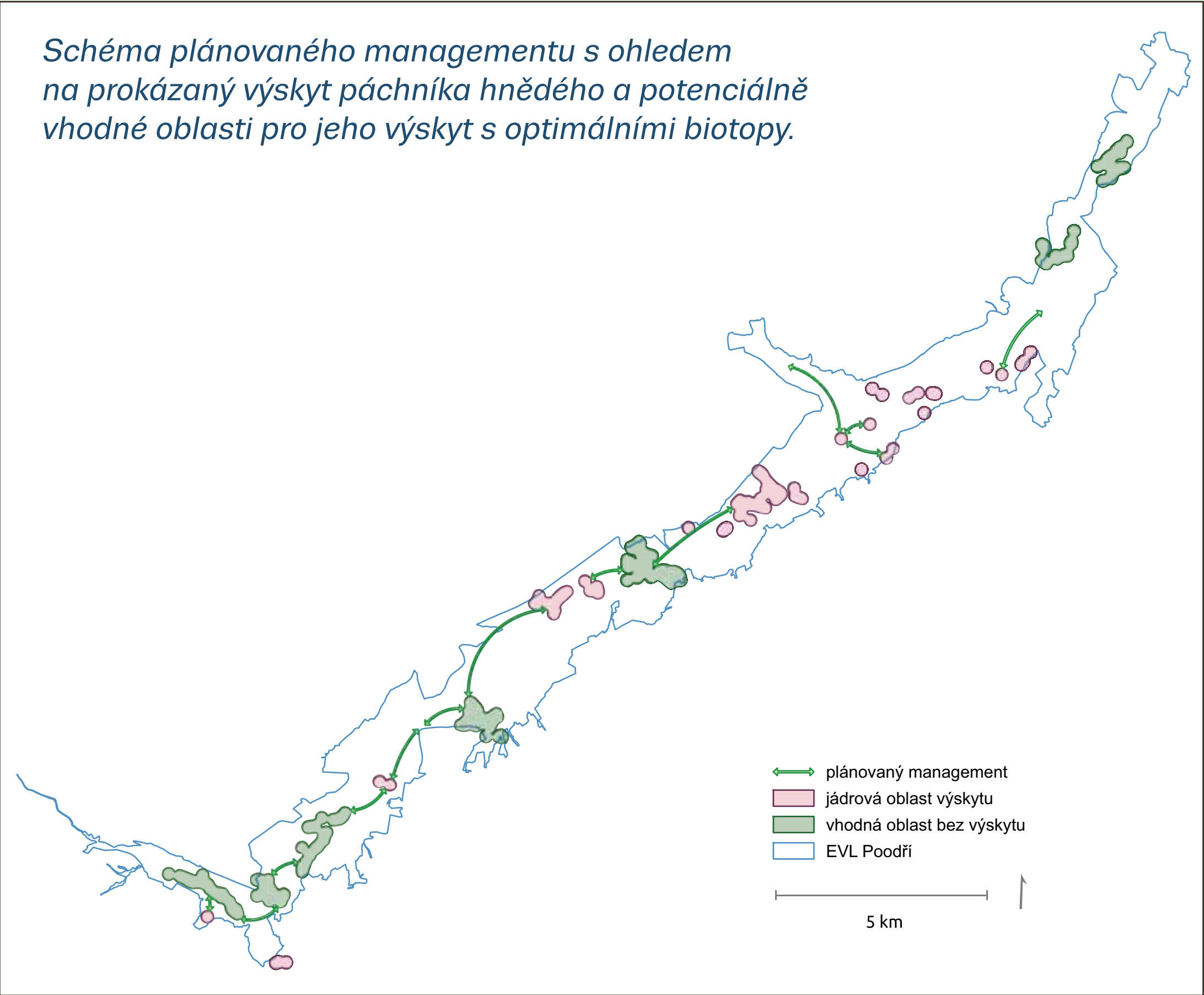
Hlavním cílem projektu LIFE Osmoderma 2017 je zajistit časovou a prostorovou kontinuitu výskytu páchníka hnědého v Evropsky významné lokalitě EVL Poodří, což je naplňováno realizací přímých ochrannářských aktivit.

Předpokladem pro zachování páchníka v předmětné oblasti je urychlené obnovení desetiletí zanedbávané tradiční péče spočívající v ořezávání hlavatých vrb podél vodních toků i na okrajích porostů dříve, než dojde ke kritickému snížení velikosti populace. Stromy, které odumírají, jsou ošetřovány, což prodlouží jejich životnost. Jsou vysazovány nové stromy (potenciální biotopy) – topol černý, dub letní, vrby a hrušně. Vznikají stromořadí a skupiny stromů s úmyslem propojit současné biotopy páchníka a vytvořit potenciální nové biotopy.

Kočárek, P.
Klemensová, M.
Aubrechtová, T.
Kaláb, O.

Petr.Kocarek@osu.cz
marcela.klemensova@arnika.org
tereza.aubrechtova@osu.cz
kalab.oto@gmail.com

EKOSYSTÉMOVÉ FUNKCE BIOTOPŮ PÁCHNÍKA

Staré stromy, na které je páchník hnědý vázán, poskytují řadu ekosystémových funkcí a služeb. Regulační ekosystémové služby se týkají především regulace místního klimatu, zadržení vody v krajině a kvality ovzduší:

Regulační ekosystémové služby 40 ks vrb bílých a 4 ks dubů letních:

zadržení odtoku vody [m ³ /rok]	43,76
produkce kyslíku [t/rok]	1,884
znečištění ovzduší (PM ₁₀ , O ₃) [kg/rok]	25,6
těkavé organické sloučeniny (VOC) [kg/rok]	30,31
sekvestrace uhlíků [kg/rok]	706,7
uhlíčitany v biomase [t]	266

Hrušně polničky podporují včelstva a jsou součástí původního genofondu ovocných stromů. Mezi zásobovací ekosystémové služby je možné řadit obchodovatelnost plodů pro tvorbu pálenky nebo vrbového proutí pro pletení pomlázek, košíkaření, na otop.

Dopad projektu na kulturní ekosystémové služby je velmi obtížně měřitelný, ačkoli z hlediska podpory managementu starých stromů zásad-

ní. Staré stromy, a především pak hlavaté vrby, jsou významným estetickým prvkem, který dokresluje krajinný ráz lužní krajiny Poodří. Jsou nositelem kulturního dědictví a prvkem identity či propagace místa.

Původní tradice košíkaření, ořezu stromů a pěstování původních odrůd postupně vymizely, a s nimi i původní management stromů na ně vázaný. Obnova těchto tradic není zatím předmětem zájmu obyvatel a návštěvníků CHKO Poodří. Zvýšení povědomí o těchto praktikách je, kromě monitoringu a záchovného managementu, jedním z cílů projektu.

Projekt je zaměřen také na práci se stakeholdery a na společnou realizaci vzorového managementu vrbových porostů. Podpoří to vytvoření socioekonomických podmínek pro dlouhodobou existenci biotopů páchníka. Součástí projektu je proto pořádání vzdělávacích aktivit pro veřejnost, turisty i vlastníky pozemků.

Projekt LIFE 17 NAT/CZ/000463- LIFE Osmoderma 2017 spolufinancuje Evropská Unie z programu LIFE a Ministerstvo životního prostředí České republiky. Projektový tým: Arnika – Centrum pro podporu občanů, ZO ČSOP Studénka, Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta a Fundacja Ekorozwój. Poskytovatelé dotace nejsou odpovědní za obsah tohoto materiálu. Uvedené informace vyjadřují názor autorů. Grafická úprava a sazba: Typonaut

Ministerstvo životního prostředí

